

Apie Anglijos Banką ir liguistus „Karaliaus Saulės“ giminaičius

Istorijoje esama faktų, kuriuos žino praktiškai kiekvienas. Esama istorinių personažų, kurie pažįstami kiekvienam mokiniui. Tačiau paklausk ko nors apie tokį žinomą žmogų ar faktą, nukrypdamas šiek tiek į šalį, ir niekas tau nieko nebeatsakys. Štai nenuginčijamas faktas: Prancūzijos istorijoje monarchai valdžią paveldėdavo vienas iš kito. Labai ilgai tuos monarchus vadino Liudvikais. Vardas nesikeitė, keitėsi tik karaliaus eilės numeris. Žymiausiu Liudviku (ir apskritai žymiausiu prancūzų karaliumi) buvo Liudvikas XIV. Jis ir yra tasai „karalius saulė“, kuris pastatė Versalį. Būtent jį Diuma aprašė savo romanuose, uždėjęs jo broliui dvyniui geležinę kaukę. Šitą karalių, dar berniuką, gynė nuo kardinolo Mazarinio intrigų d'Artanjanas ir trys muškietininkai. O prieš tai nuo kito kardinolo – Rišeljė – jie gynė šio Liudviko motiną, karalienę Oną Austrijietę.

Kalbant šiuolaikinę šou verslo kalba, Liudvikas XIV buvo ir tebelieka labiausiai išreklamuotas prancūzų monarchas. Apie jį rašo knygas ir suka filmus, kuria laidas apie jo meilužes favorites. Tuo tarpu realus „karaliaus-saulės“ gyvenimas buvo toks neįtikėtinas, kad Diuma siužetas, lyginant su juo – tai tik prėskas ir nuobodus pasakojimas. Ir štai apie šitą paslaptiingiausią ir nuostabiausią jo gyvenimo pusę romanistai ir istorikai tyli kaip žuvys.

Užtat ekskursijų vadovai labai daug pasakoja apie karalių turistams. Visiems, kurie atvažiuoja į puikųjį Versalį ir gražuolį Paryžių. Ką jie kalba? Karalius maudėsi prabangoje ir kariavo grobiamuosius karus. Nors tai jo niekaip necharakterizuoja, kadangi kariavo tais laikais visi ir visi bent truputėlį stengėsi išsimaudyti prabangoje. Labiau apsiskaite ir protingesni ekskursijų vadovai būtinai papasakos, kad Liudvikas XIV valdė labai ilgai – daugiau kaip 70 metų. Taip kad netgi draugo Stalino valdymas, lyginant su šiuo karaliavimu, buvo paprastas trumpo metražo filmukas. Gavosi taip, kad keitėsi žmonių kartos, vaikai tapdavo tėvais, gimdavo anūkai, o karalius vis buvo ir buvo, tartum amžinas ir nepakeičiamas valdžios simbolis. Galime prisiminti jo sparnuotą aforizmą: „Valstybė – tai aš“.

O štai dabar jums klausimas, gerbiami skaitytojai. Kas Liudvikui XIV buvo soste jį pakeitęs Liudvikas XV? Kokie giminiški santykiai siejo „karalių saulę“ su jo įpėdiniu? Šitą klausimą uždavinėjau daug kam. Teisingai neatsakė niekas. Nors, atrodytų, kas gali būti paprasčiau? Mes visi juk žinome šitą karalių, žinome Versalį, bendrais bruožais žinome Prancūzijos istoriją. Įprastas atsakymas – sūnus. Tie, kas supranta, kad klausimas su kliautimi, mėgina užčiuopti teisingą kryptį ir atsako – anūkas. Neteisingai. Tada paprastai sako „sūnėnas“. Vėl neteisingai. Tada paskutinis bandymas atsakyti – neturėjo jokių giminiškų saitų. Ir vėl klaida. Po Liudviko XIV, politiko, kuris sukūrė galingiausią valstybę, valstybės veikėjo, valdžiusio šalį 72 metus, sostą paveldėjo jo proanūkis. Ir tai tuomet, kai „karalius saulė“ nesiskundė palikuonių trūkumu. Ir jo vaikai turėjo vaikų. Tačiau sostą užėmė proanūkis. Kurgi jie visi pradingo? Kodėl niekas nesusimąsto apie tokių keistų įvykių priežastis?

Mane labai dažnai stebina, kad istorikai dėl kažkokių priežasčių atkakliai nenori suprasti tikrųjų jų tiriamos disciplinos mechanizmų. Ir visiškai nenori lyginti vieno įvykių datas su kitų datomis. Pakloti vieną ant kitos, kaip daro tyrėjai, siekiantys atskleisti nusikaltimą. Motyvas, sutapimai, netiesioginiai įkalčiai... Būtent ant šių trijų banginių bazuojasi tyrimas. Štai tokį tyrimą atliksime ir mes. Pamėginsime suprasti, tirdami tų laikų istoriją, kas gi nutiko karaliaus šeimai. Nes jo šeimos saulėlydis sutapo su pirmuoju, kol kas dar droviu „pinigų spausdinimo mašinos“ veiklos suklestėjimu, mašinos, kuri šiandien susigrobė kone visą planetą. O tuomet ji žengė pirmuosius žingsnius link pasaulinės hegemonijos. Pabaisa dar tik išsiriti iš kiaušinio. Ir Liudviko XIV šeima tapo viena pirmųjų jos aukų.

Pinigai – tai valdžia. Galima žvelgti į juos įvairiai, tačiau paneigti šio teiginio neįmanoma. Ir geriausiai šitas faktas buvo suprantamas tiems, kurie dėl savo veiklos pobūdžio gyveno aukso ir brangenybių pasaulyje. Įvairiais laikmečiais bankininkai buvo vadinami įvairiai: antikoje – keitėjais, paskui juvelyrais ir pirkliais. Mes vadinsime juos bankininkais. Kaip ir visi žmonės, bankininkai turėjo

svajonę. Svajonę igyti neišsėmiamą valdžios ir turtų šaltinį. Analogiškos svajonės alchemikus paskatino ieškoti būdų, kaip paprastus metalus paversti auksu. Tačiau nieko iš to neišėjo: alchemijos „mokslas“ buvo „uždarytas“ dėl to, kad nedavė rezultatų, šitaip atsivėrė kelias šiuolaikinei chemijai. Alchemikus sudegino ant laužų, o štai bankininkų laukė didesnė sėkmė. Jie sugebėjo aptikti teisingą aukso išgavimo iš nieko receptą. Kadangi gamtos dėsnių panaikinti neįmanoma, reikėjo kurti ne patį auksą, o suteikti jo vertę kažkam kitam. Paversti valiuta ne tik auksą ir sidabrą, paversti pinigus atskira nuo metalo vertybe. O paskui pakeisti auksą popieriniais pinigais, kuriuos patys bankininkai ir spausdintų.

Idėja tvyrojo ore. Viduramžiais bankininkai saugojo vienų žmonių auksą ir skolino jį kitiems. Be to, už nedidelį užmokestį prisiėmė sau dar vieną bankinę funkciją: mokėjimus. Auksą visai nebūtina taisyti iš vienos vietos į kitą. Galima apsiriboti vekseliu, popieriumi, kuriame bus parašyta, kad pateikėjas garantuotai gaus bet kuriuo momentu konkretų kiekį aukso iš vekselį išdavusio bankininko. O juk su popieriumi lengviau keliauti per neramų pasaulį, negu su maišu aukso. Už tą popierių, nerizikuojant brangiuoju metalu, galima buvo gauti aukso iš bankininko kitame mieste. Atiduoti bankininkui savo auksą, gauni kvitą, pateiki jį kitame mieste kaip apmokėjimo priemonę už tau reikalingą prekę. Patogu ir saugu. O pačiam bankininkui atsirado unikali galimybė išduoti daugiau „auksinių kvitų“ negu jis turėjo realaus aukso savo saugykloje.

Kas gali žinoti, kiek jis turi geltonojo metalo? Kas žino, kiek indėlininkų davė saugoti vertybes bankininkui, o kiek jis turi nuosavų lėšų? Kas žino, kiek skolininkų paėmė aukso skolon? O kiek dar liko? Atsivėrė nuostabios perspektyvos. Reikėjo tik vengti vienos nemalonios situacijos, kuri ir šiandien tampa katastrofa bet kuriam bankui – kai savo pinigų ateina iš karto visi indėlininkai. Bankroto tokiu atveju neišvengsi. Juk iškart paaiškės, kad kvitų bankas išdavė daugiau, negu turėjo realaus aukso. Kitaip sakant, paprasčiausiai sukčiavo.

Kuo daugiau popierinių kvitų išduodavo bankininkas, tuo didesnė darėsi rizika, kad jis bus demaskuotas. Būta ir dar vieno pavojaus – labai jau paprasta ir elegantiška buvo pati ši idėja. Ją nesunkiai galėjo išmąstyti ir dar kas nors. Ir tas protuolis galėjo pats pradėti sukčiauti, ar, būdamas „šventasis“, nukapoti galvas gudriems bankininkams ir uždaryti jų įstaigas kartą ir visiems laikams. Reikėjo rimtos priedangos šiai genialaus paprastumo aferai, kurią atrado mums nežinomas bankininkas. Reikėjo jėgos, kuri apgintų ir neleistų skriausti. Juk sugalvojęs tokį paprastą būdą kurti vertybes iš nieko, bankininkas apsikėsino į tūkstantmečius ekonomikos pagrindus, ekonomikos, kurioje visos vertybės buvo realios. Jis pasikėsino į žmonijos sielą. Jis ėmė skolinti tikėjimą. Tikėjimą tuo, kad pas bankininką esama aukso, kad jis visada padengs vekselį geltonuoju metalu. Realybėje paaiškėjo, kad tikėjimo visiškai pakanka, kad iš tikrųjų visai nereikia turėti daug aukso – pakanka tikėjimo, kad aukso išties esama. Lygiai tokiu pačiu būdu organizuota ir šiuolaikinė ekonomika. Jūs gi girdėjote per TV ir radiją išsireiškimus „investuotojai patikėjo Amerikos ekonomika“ ar „brokeriai tiki sparčiu eurozonos pasveikimu“? Kas tai? Tai – tikėjimas ir nieko daugiau. Šiuolaikinė ekonomika bankininkų dėka pavirto religija, o ne mokslu. O viduramžiais juokauti su tikėjimu buvo ganėtinai pavojinga.

Taigi, pinigų gavimo iš nieko „išradėjams“ reikėjo priedangos ir apsaugos. Labai jau rimtos sumos buvo čia įpainiotos, pernelyg viliojančios perspektyvos atsivėrė bankininkams. Be valstybinės paramos vieniems patiems keitėjams atsilaikyti nebūtų pavykę. Ir jie pasidalino savo idėja. Su kuo? Kad išsiaiškintume šį klausimą, pakanka pasižiūrėti, kur ir kada bankininkų idėja buvo pirmą kartą įgyvendinta valstybiniu lygiu. Pirmąją kontorą, gaminančią pinigus iš nieko tapo Anglijos Bankas. Nereikia nuvertinti anglų – būtent savo teritorijoje jie sukūrė pirmą privatų emisijos centrą. Tai įvyko beveik 300 metų anksčiau nei atsirado amerikiečių FRS. Savo idėja bankininkai pasidalino su Anglijos karališkaisiais rūmais. Tačiau gretinant faktus ir datas, susidaro įspūdis, kad Ūkanotasis Albionas tapo privačios pinigų emisijos lopšiu ne visai savanoriškai.

„Anglijos Bankas buvo įkurtas 1694 metais, turint tikslą atstovauti Vyriausybės interesus ir valdyti jos skolas“ – galim perskaityti oficialioje Anglijos Banko interneto svetainėje. Įvyko tai, pasak oficialios versijos, tokiu būdu. Dėl gausių karų 1690 metais karališkas įždas ištuštėjo. 1693 metais buvo sukurtas

bendruomenių rūmų komitetas, kurio tikslas buvo surasti būdus, kaip gauti pinigų. Ir tada „netikėtai“ pasirodė tūlas škotų finansininkas Viljamas Pitersonas, pasiūlęs anglams finansinio deficito problemos sprendimą. Už tai bankininkas pareikalavo ne sielos, kaip Mefistofelis, o Anglijos Banko įsteigimo. Kitaip sakant, pareikalavo įsteigti pirmą pasaulyje privatų emisijos centrą, leidžiantį ne „bankininkų kvitus“, o faktiškus valstybės pinigus.

Kaip matome, mimikriją ir maskavimą bankininkai naudojo nuo pat pradžios. Jau pirmoji pinigų darymo iš nieko kontora turėjo išdidų pavadinimą, aiškiai demonstruojantį, kad įstaiga yra valstybinio pobūdžio. Tačiau Anglijos Bankas buvo privatus – jo akcininkais tapo bankininkai ir karaliai. Britų biudžeto deficitas buvo padengtas išleidžiant popierinius, o ne auksinius svarus sterlingų. Buvo išleista vieša 1,2 mln svarų paskola, kurios gavėjai tapo privilegijuota kompanija, į jos rankas buvo atiduotos derybos dėl visų sekančių paskolų. Privilegijuotųjų sąrašas buvo sudarytas per 10 dienų. Jo nariai – tai toji paslaptinė grupė žmonių, kurie žingsnis po žingsnio per šimtmečius sugebėjo įpiršti visam pasauliui savo žaidimo taisykles. O juk galėjo ir nieko nesigauti. Tačiau pradžiai jie garantavo naujų popierinių Anglijos Banko bilietų patikimumą galimybe gauti už juos aukso. Nors, jei išžiūrėsime į datas ir Banko įkūrimo aplinkybes, gali kilti įtarimų, kad viskas vyko ne taip jau sklandžiai ir sutartinai.

Karalius, davęs sutikimą įsteigti Anglijos banką, vadinosi Vilhelmu III Oraniečiu. Anglų sostą jis užėmė per valstybinį perversmą, prieš šešis metus iki įsteigiant Banką. Būdamas Olandijos valdovu, 1688 metais jis gavo iš Anglijos slaptą laišką (!) su pasiūlymu nuversti karalių Jokūbą II ir užimti sostą. Tų pačių metų lapkričio 5 jis išsilaipino su kariuomene Anglijoje ir patraukė į Londoną. Kariuomenė buvo samdyta ir sudaryta vien iš užsieniečių, tik dėl asortimento joje buvo keli anglai emigrantai. Vilhelmas Oranietis tapo karaliumi praktiškai be kovos. Nuverstas Jokūbas paspruko į Prancūziją, o naujasis karalius pradėjo tartis su tais, kurie, galima daiktas, davė jam pinigų samdinių algoms ir nelauktam anglų armijos vadų lojalumui. Nes į išsilaipinusių dalinių pusę tučtuojau persimetė ponas, vadovavęs Jokūbo armijai. Tolimas šio žmogaus ainis tapo vienu žymiausių pasaulio politikų, jo profilis su cigaru dantyse žinomas visiems. Šito įpėdinio vardas – Vinstonas Čerčilis. Šiandien niekas nekalba apie tai, kad išdidžiai šiuolaikinių Čerčilių nešiojamas titulas – Marlboro hercogas – buvo pelnytas išdavystės keliu. Pasirodo, karaliaus Jokūbo kariuomenės vadas ponas Džonas Čerčilis persimetė į išsilaipinusio Oraniečio pusę ir tuo nulėmė šalies likimą. Iš naujojo karaliaus jis ir gavo hercogo titulą. Ar galime būti tikri, kad be titulo jis daugiau nieko neįsigijo?

Sulig naujuoju karaliumi Anglijoje prasidėjo ekonominis pakilimas. Čia mes turime užduoti sau klausimą: kodėl būtent prie naujo monarcho pučisto prasidėjo britų ūkio pakilimas? Juk ir anksčiau anglai dirbo kaip prakeikti, tačiau gyvenimo lygis nieko nesiskyrė nuo kitų Europos šalių gyventojų gyvenimo lygio. Pavyzdžiui, XVII amžiaus viduryje Anglijoje buvo iškasama keturi penktadaliai Europos anglies. Plačiai paplito geležies pramonė. Aktyviai vystėsi laivų statyba, puodininkystė, metalo dirbinių gamyba. Bet tikruoju nacionaliniu verslu tapo audimas. Audinių išvežimas sudarė apie 80% anglų eksporto. Tuo pat metu britai nepasidrovėjo uždrausti neapdorotos vilnos išvežimą ir tokiu būdu šalis greitai pavirto iš žaliavos eksportuotojos, šalimi – gamintoja.

Tačiau tie gaminiai nepadarė anglų turtingais. Šalies ekonomika buvo „viena iš“ tuometinių ekonomikų. Ir staiga prasideda klestėjimas. Šiandieniniai britų istorikai labai myli Vilhelmą III. Ir pasakoja mums, kad prie jo priimtas Bilis dėl teisių, kuris sukūrė pagrindą naujai šalies politinei santvarkai. Čia mes matome įprastą demagogų ir manipuliatorių triuką – kad įrodytum kažkokią tezę, paprasčiausiai nutylėk dalį faktų. Reikia parodyti, kad būtent parlamento ir rinkimų buvimas, o ne kažkas kito paskatino šalį suklestėti. Šiuolaikinis žmogus šiuolaikiškai įsivaizduoja rinkimus, kitaip įsivaizduoti jis negali. Ir kai išgirsta, kad jau 1690 metais Anglijoje egzistavo demokratiškai išrinktas parlamentas, supranta, kad Rusija atsiliko nuo anglų keliais šimtmečiais. Realybėje gi mums visai nėra dėl ko pergyventi. Manipuliuojantys mūsų protais žmonės nutyli, kad jokių visuotinių rinkimų į „demokratinį“ parlamentą nė pėdsako nebuvo – balso teisė turėjo tik tie, kurių turtas siekė ne mažiau 200 svarų pinigais arba nekilnojamu turtu. Tokių žmonių 20 mln gyventojų turinčioje šalyje atsirado viso labo 250 000. Štai šie džentelmenai ir balsavo, o be to dauguma jų susikrovė turtus prekiaudami vergais ir patys būdami „kalbančių gyvulių“ savininkais. Moterys rinkimuose apskritai nedalyvavo.

Kas dar geresnio paprastai pasakojama apie Vilhelmą Oranietį? Jam valdant, buvo sukurta jungtinė Ost Indijos kompanija, kuri vėliau tapo kolonijų pajungimo ir apiplėšimo įrankiu. Tačiau kolonijas anglai plėš paskui, auksas ir briliantai iš pavaldžių žemių ims tekėti vėliau. O šalies ir biudžeto klestėjimas prasidėjo dar iki to. Kas gi per ekonomikos stebuklas prasidėjo Britanijoje?

Tamsi Oraniečio sėdimo į sostą istorija. Jam pagelbėjo pinigai ir už juos nupirktas išdavystės. Kas galėjo duoti jam reikalingą sumą? Tais laikais karaliai skolindavosi iš žmonių, kuriuos šiandien mes vadiname bankininkais. Ir štai, paėmęs valdžią, karalius pasirašo Teisių Bilį, įstatyminį aktą, kurio pagrindinis tikslas buvo visai ne visuotinė rinkiminė teisė, bet karaliaus valdžios apribojimas. Kalba ejo ne apie laisvę ir demokratiją visiems planetos žmonėms. Britų bankininkai vergvaldžiai galvojo tik apie save. Tai buvo apsidraudimas nuo situacijos „karalius persigalvojo“. Juk geriau pasiknaisiojus, galima surasti informacijos, kiek būtent bankininkų dalyvavo „Anglijos Banko“ projekte. 1694 metais banką įkūrė 40 pirklių. Koncesininkų skaičius minimalus, o pagunda didžiulė. Anglijos istorijoje žmonės baudė mirtimi dažnai ir nemenkais kiekiais. 40 „pirklių“ plius giminaičiai – ne problema. Šamokslas atskleistas – galvos nukirstos, turtas konfiskuotas. O jeigu jokio šamokslu nebuvo, tai ir kalbėti nėra apie ką. Praeis 300 metų, istorikai parašys: tipo tokie laikai tuomet buvo sudėtingi. Visur – priešų pinklės. Štai ir Banko organizatorius pasiuntė katalikiška partija ir prancūzų karalius, kad susilpnintų Angliją. Ir karalius buvo priverstas imtis griežtų priemonių...

Istoriją juk rašo nugalėtojai. O „pinigų spaustuvė“ jau 300 metų, nuo savo pirmojo išikūnijimo momento, pergalingai žygiuoja per pasaulį. Ir turi savus didvyrius. Pavyzdžiui, prezidentas Vilsonas, pasirašęs aktą dėl FRS sukūrimo, pavaizduotas ant stambiausio nominalo – 10 000 dolerių kupiūros. Taip ir šiuolaikinė britų istoriografija labai myli Vilhelmą III už tai, kad būtent jam valdant bankininkai susitarė su karališka valdžia. Karaliui – kovos už sostą finansavimas ir dalis „pinigų spaustuvėje“, bankininkams – privatus emisijos centras Anglijoje. Pirmoji pasaulyje privati „pinigų spaustuvė“, kurios pagalba, pasinaudojus stebuklingomis jos savybėmis, atsirado galimybė pajungti sau pasaulį. O paskui, kai ateis pergalės diena, rašyti istoriją ir paversti didvyriais tuos, kurie pagelbėjo įkurti „spaustuvę“. O mirę didvyriai visuomet yra geresni už gyvuosius: galima kalbėti jų lūpomis, jų vardu galima viską aiškinti, jie viską iškęs ir tylės. Tad ir karalius Oranietis, negana to, kad neaiškiais keliais užsiropštė į sostą, tai dar ir ne mažiau keistai numirė. Kažkaip labai laiku numirė...

Bet apie tai vėliau. Norisi atkreipti dėmesį į vieną momentą. Anglija buvo jūrų galybė Nr. 1 ištisus šimtmečius, kol jos neaplenkė kita anglosaksų valstybė – JAV. O kuriantis Anglijos Bankui, tarp kitko, anglų karinės galimybės buvo gerokai mažesnės už jų pagrindinio priešininko tais laikais. Prancūzijos jūrų galybė 1689-1690 metais buvo didesnė už anglų ir olandų pajėgas drauge sudėtas. Taip kad anglai dar nebuvo jų valdovai, valdovė buvo Prancūzija. Prancūzų kaperiai, kurie bazavosi Diunkerke, visiškai suardė anglų prekybą. Jų kolegos anglai tokio pasisekimo neturėjo. 1690 metais mūšyje prie Biči Hedo prancūzai sutriuškino anglus, paskandinę 12 laivų. Dar 20 susprogdino patys anglai. Kas šiandien prisimena šitą britų laivyno sutriuškinimą? Užtat visi žino apie Nelsono pergalę Trafalgare, kai epiniame mūšyje britai paskandino vieną (!) prancūzų laivą, o dar 17 kartu su prancūzų admiralu Vilnevu pasidavė. Istoriją rašo nugalėtojai...

Bet vis dėlto anglai išsiveržė į priekį savo laivyno galia. Ir tai įvyko kaip tik XVIII amžiaus pradžioje. Kas gi jiems padėjo tai padaryti? Imkime ir prisiminkime, ko labiausiai tais laikais reikėjo didelio naujaisių laivų skaičiaus statybai? Kaip ir šiandien – svarbiausia yra pinigai. Kaip žinia, laivynas – labai nepigus malonumas. Laivyno statyba žymiai brangesnė už paprastos sausumos armijos kūrimo kainą. Nukraujavusios anglų ekonomikoje „staiga“ atsirado milžiniškų lėšų laivyno statybai. Iš kur? Ogi lėšos, gautos išleidus popierinius pinigus, buvo mestos sukurti karinę galią šalies, kurioje „pinigų spaustuvė“ įleido šaknis.

Būtent tais metais buvo sukurti pagrindiniai britų politikos principai: neleisti, kad Europoje išikurtų stipri galybė, kariauti svetimomis rankomis ir panašiai. Apie tai rašoma labai daug. Tačiau svarbiausio britų politikos principo žinyuose mes nerasime: neleisti kad kur nors išikurtų stiprus emisijos centras. Visada sekti nekintančiu principu – tavo valiuta turi būti stipresnė, patikimesnė, patogesnė,

paklausesnė, reikalingesnė už visus kitus pasaulio pinigus. Nes jau XVII amžiaus pabaigoje Anglijos Banko įkūrėjai suprato tai, kuo likusi žmonija galutinai įsitikino tik šiandien. Ne stipri ekonomika daro šalies valiutą stipriausia pasaulyje, bet atvirkščiai – stipri valiuta daro šalį ekonomiką stipriausia planetoje. Padarykite savo pinigus pagrindiniais pasaulio pinigais ir visa kita sutekės į jūsų šalį savaime. Išvada peršasi labai paprasta: konkurentų silpninimas. Reikia silpninti konkuruojančias šalis, kad susilpnėtų jų valiutos.

Taip užgimė protingų ir miklių finansininkų simbiozė su britų valstybe.

Tik sukūrus Anglijos Banką iš ūkanų į politinę sceną įžengė toji Didžioji Britanija, kokią mes dabar žinome. Jos didybės ir anksčiau buvo siekiama anglų pamėgtu metodu – sumaišties priešininko stovykloje kėlimu. Taip sugriovė Ispaniją, o olandų jūrų partizanai gežai bazavosi anglų uostose. Paskui prancūzų hugenotai gavo ginklų ir pinigų iš Anglijos, apie ką puikiai papasakojo savo romanuose Diuma. Ir štai prie šio politinio miklumo prisidėjo dar vienas išradimas, kurį sukūrė neeiliniai bankininkų protai – pinigų gaminimas iš nieko. Finansinis sumanumas ir bankininkas gudrumas sėkmingai įsipaišė į anglišką politinę tradiciją. Visa tai drauge paėmus suformavo ištis sprogstamą mišinį iš to anglosaksiško politinio meno, kurį britai taikė savo priešams. Ir savo draugams, beje, irgi. Nuo to laiko anglosaksai veikia politikoje, sekdami nekintančia taisykle: taisyklės neegzistuoja.

Štai dabar verta prisiminti, kas gi buvo pagrindinis anglų varžovas XVII ir XVIII šimtmečių sandūroje. Atsakymas vienareikšmiškas – Prancūzija. Nesigilinsime į ištis nesibaigiančių anglų-prancūzų karų įvairiuose kontinentuose ir dėl įvairiausių pretekstų aprašymus. Kaip pavyzdį paimsime tik vieną tokį karą – karą dėl Ispanijos įpėdinystės. Būtent šio konflikto eigoje anglai palaužė prancūzų galią ir užėmė pirmą vietą savo laivyno galia ir dydžiu. Iki šio karo anglai buvo vieni iš daugelio jūrų galybių, po karo jie tapo jūsų valdovais, nebeturinčiais varžovų. Tai buvo stambiausias karinis susidūrimas nuo Kryžiaus karų laikmečio. Prancūzai nutarė pasodinti į Ispanijos sostą savo karaliau anūką, o tai galėjo suformuoti europietišką mega imperiją, susiliejus į vieną karalystę dviem tuometinėms supervalstybėms. Prancūzų-ispnų sąjunga buvo ne šiaip pavojinga anglams. Būtų susilieję senas anglų priešas, iš kurio britai atiminėjo kolonijas ir auksą – Ispaniją, su nauju britų priešu pasaulio arenoje – Prancūzija. Ir pirmuoju naujosios super galingos valstybės tikslu taptų Anglijos, kaip kolonijinės imperijos, sunaikinimas. „Pinigų spaustuvė“ atsidūrė didžiuliame pavojuje, nors pati dar tik visai neseniai buvo užgimusi. Kad būtų išgelbėtas „naujagimis“, reikėjo panaudoti visą arsenalą priemonių, kokias tik įmanoma nusipirkti už pinigus. Ir Anglija tučtuojau paskelbė karą Prancūzijai. Kaip pamine, ištuštėjęs iždas buvo, neva, viena iš priežasčių, dėl kurių sukūrė Anglijos Banką 1694 metais. O štai 1702 metais pinigų trūkumo anglai jau nebejaučia. Šalia to, kad patys turi karinių išlaidų, anglai finansuoja dar ir Vokietijos, Danijos ir Austrijos karinius veiksmus.

„Kodėl Prancūzija buvo išsekinta, kai tuo tarpu Anglija triumfavo ir klestėjo? – rašo jūrų geopolitikos klasikas admirolas A. T. Mahenas. – Kodėl Anglija diktavo, o Prancūzija priėmė taikos sąlygas? Priežastis, matomai, slypi turtų ir kredito skirtumuose. Prancūzija viena priešinosi daugeliui priešų, kuriuos ant kojų pastatė anglų subsidijos“.

Bet iš kur gi anglai paėmė tuos pinigus ir galimybę sukelti į karą prieš Liudviką kone visą Europą? Pinigai tiesiog atsirado. Patys savaime. Iš niekur. Iš oro. Nežiūrint į tai, kad anglai po sunkaus karo 1697 metais turėjo skolų, pernelyg didelių, kad būtų galima padengti per trumpą taikos laikotarpį, jie, vis dėlto, apie 1706 metus vietoje to, kad išvystų prancūzų laivyną prie savo krantų, kiekvienais metais siuntė patys galingą laivyną puolamiesiems veiksams prieš neprietelių. Ekonomikos stebuklas? Ne, stebuklą nebūna. Pinigų bankrutavusiai Anglijai davė (sukūrė) Anglijos Bankas. Štai prancūzai ištis neturėjo lišų pirkti kitų šalių lojalumui. Dėl to Savoja, pradėjusi karą Paryžiaus pusėje, baigia kariauti jau Londono pusėje. Ją paprasčiausiai perpirko. Pas anglus „staiga“ atsirado labai daug pinigų. Ir jie gali ne tik mokėti, kad už juos kariautų kiti. Dabar lėšos dosniai teikiamos ir penktosios kolonos

formavimui. Tuomet dar nebuvo išrastos nevyriausybinių organizacijų, neegzistavo „žmogaus teisių“ gynėjai ir „nepriklausomi žurnalistai“. Tekdavo pasitelkti tai, kas tuo metu egzistavo. O XVIII amžiaus pradžioje Prancūzijoje iš opozicionierių buvo tik hugenotai. Jie oponavo vyriausybei religiniais motyvais – kuo tikriausi sąžinės kaliniai. Ir štai būtent 1702 metais, kai prasidėjo Įpėdinystės karas, Prancūzijoje, Langedoko provincijoje, išplieskia hugenotų sukilimas.

Prancūzija neatsiliko. Praėjus metams nuo karaliaus Jokūbo nuvertimo, jis išsilaipino Airijoje, kur viskas vyko atvirkščiai: protestantai anglai engė katalikus airius. Liudvikas pasiuntė į Airiją 7000 kareivių jiems į pagalbą. Tačiau karinė laimė nusišypsojo anglams, o ne prancūzams. Dviejų šalių kova nesiliovė nė dienos. Kai Amerika pradėjo karą dėl nepriklausomybės, iš Prancūzijos nedelsiant iškeliavo „savanorių“ dalinys, vadovaujamas markizo Lafajeto. Tai buvo kariniai patarėjai, o visai ne entuziastingi jaunuoliai ir ne laisvės šalininkai. Kovodami su savo pagrindiniu priešu, prancūzai aktyviai rėmė sukilusias Šiaurės Amerikos kolonijas. Pavyzdžiui, rašytojas Bomaršė tuo metu vadovavo fiktyviai firmai „Rodrigo Gortalesas“, per kurią Amerikai buvo tiekiami ginklai ir šaudmenys. Pasitaikius pirmai galimybei 1778 metais prancūzai pripažino JAV nepriklausomybę ir sudarė su Vašingtonu sutartį. Ir tik atsakomasis anglų smūgis 1789 metais, sukėlęs revoliuciją pačioje Prancūzijoje, padėjo galutinį tašką šiame ištisą šimtmetį trukusiame konflikte...

O štai dabar pats laikas prisiminti paslaptinius įvykius Liudviko XIV šeimoje. Prasidėjo jie baigiantis tam pačiam Įpėdinystės karui, kuris, savo ruožtu, prasidėjo po 6 metų nuo Anglijos Banko įkūrimo. Nesumušusi „Karaliaus Saulės“ „pinigų spaustuvė“ negalėjo žengti sekančių žingsnių link pasaulinės hegemonijos. Ir tada buvo pradėti taikyti visiškai kitokie metodai.

Liudvikui XIV buvo 73 metai. Rodės, negresia jokios bėdos. Pirmasis 1711 balandžio 13 mirė karaliaus sūnus, sosto įpėdinis Didysis dofinas Liudvikas. Mirties priežastimi laikomi raupai. Tai tiksliai atitinka rusų imperatoriaus Pavlo I istoriją, kai monarchas, medžioklės metu neva užėjo į valstiečio trobą atsigerti ir užsikrėtė nuo sergančios mergaitės. Šita baisi liga iš tiesų tais laikais dažnai „svečiavosi“ Europoje. Yra tik vienas „bet“ – dofinas sirgo raupais vaikystėje, o mirties momentu jam buvo jau 50 metų, o, kaip žinia, du kartus raupais nesergama. Tačiau sosto įpėdinis „sudegė“ per kelias dienas.

Tai vis dėlto raupai? Ar žiurkianuodžiai? Baltieji žiurkianuodžiai (As_2O_3) puikiai tinka nusikaltimams: ištirpdyti vandenyje, jie neturi nei spalvos, nei kvapo. Yra ir minusų – sunkiai ištirpinami. Tačiau didelio kiekio ir nereikia – 60 mg yra mirtina dozė. Ir, kas svarbiausia, apsinuodijimo žiurkianuodžiais simptomai labai panašūs su kitų ligų simptomais. Apsinuodijimą labai sunku nustatyti: be virškinimo trakto jis pažeidžia nervų sistemą ir kraują, sukelia gleivinių ir odos uždegimus. Tuo metu kai kurie protingi žmonės taip bandė užsitikrinti sau ilgą gyvenimą – laižė gabalą žiurkianuodžių, palaipsniui didindami dozę, kol pasidarydavo nejautrus „mėgstamiausiam“ to laikmečio nuodui.

Nunuodijimų faktų istorijoje yra gausybė. Yra ir tokių, kurie iki pat šių laikų buvo laikomi natūraliomis mirtimis – tarp tokių yra ir istorijos apie labai žinomus ir įtakingus asmenis. Pavyzdžiui – Napoleonas Bonapartas. Vienas imperatoriaus gerbėjas jau mūsų dienomis nutarė išsiaiškinti savo dievaičio mirties priežastį. Kaip žinia, Bonapartas po Vaterlo mūšio pasidavė anglams ir buvo ištremtas į Šventosios Elenos salą, kur ir mirė nuo skrandžio vėžio. Tačiau buvo įtariama, kad jį nuoduodijo. Kad išsiaiškintų, atliko išlikusių Napoleono plaukų analizę. Žiurkianuodžiai kaupiasi audiniuose ir šitą faktą norėjo arba patvirtinti, arba paneigti. Rezultatai liudija: didį Prancūzijos sūnų iš tiesų nuoduodijo žiurkių nuodais. Nuodų koncentracija Napoleono plaukuose 38 kartus viršija ribą, kurią gali atlaikyti žmogaus organizmas. Šiandien Napoleono nuoduojimo faktas įrodytas absoliučiai tiksliai, tačiau knygos apie šį žmogų dar tikriausiai koki šimtmetį rašys, kad jis mirė natūraliai. Kas gi jį nuoduodijo? Ir nuodijo sistemingai – Napoleonas mirė ne staiga. Nuodai buvo duodami ilgą laiką. Priminsiu – Napoleoną saugojo išimtinai anglai ir tuo metu jis buvo didžiausias Albiono priešas, kurie realiai išklabino britų pasaulinę hegemoniją drauge su pasauline Anglijos Banko hegemonija.

O prieš tai svarbiausio pasaulinio anglosaksų skriaudėjo vaidmenį užėmė Liudvikas XIV. Ir „bakteriologinės nelaimės“ ėmė persekioti jo šeimą stulbinančiu dažnumu ir reguliarumu. Po sūnaus mirties sosto įpėdiniu tapo Liudviko anūkas Burgundijos hercogas. Tačiau pasidžiaugė jis šiuo vaidmeniu visai neilgai. 1712 vasario pradžioje keistomis aplinkybėmis mirė jo jauna žmona. Kelias dienas ją krėtė karštligė, princesė negalėjo užmigti, gydytojai nesitraukė nuo jos nė per žingsnį. Kas vyksta su nelaimingąja Marija Adelaide, buvo visiškai nesuprantama. Niekas nepadėjo – nei populiarius tais laikais kraujo nuleidimas, nei opiumas. Normalios diagnozės niekas taip ir nenustatė. Vargšėlė taip kentėjo, kad vyro pas ją paprasčiausiai neleido, kad negirdėtų jos riksmų. O vėliau netgi paprašė persikelti į kitus apartamentus, kadangi princesė merdėjo tiesiai virš savo vyro kambario. 1712 vasario 12 hercogienė mirė. O po kelių dienų dėmės išmušė ir nepaguodžiamą sutuoktinį, sosto įpėdinį. Skausmas visame kūne greitai tapo nepakeliamas. Ligonio žodžiais, jam atrodė, tarsi viskas jo viduje dega. Po 6 dienų, 1712 vasario 18 Burgundijos hercogas mirė. Nuo ko – vėlgi neaišku.

Našlaičiais liko du mažamečiai vaikai, vienas kurių tapo Prancūzijos sosto įpėdiniu. Ir čia mikrobai, bakterijos ir virusai vėl pademonstravo keistą išrankumą. Jie kažkodėl siekė pakirsti išimtinai prancūzų sosto įpėdinius. Bretanės hercogas (5 metų amžiaus) ir jo trimetis brolis Anžu hercogas susirgo vos po poros savaitių nuo savo tėvų mirties. Užsikrėtė nuo gimdytojų? Ne. Kadangi vaikams buvo nustatyta diagnozė: skarlatina, o tėvai mirė nuo nesuprantamos karštligės. Jūs jau pagaunate logiką? Tik spėjai tapti sosto įpėdiniu – ir iškart mirtinai susergi. Ir labai staigiai miršti. Pabuvęs sosto įpėdiniu vos 8 dienas, 1713 kovo 8 vaikas mirė.

Tai buvo jau trečias 74 metų amžiaus karaliaus įpėdinis, miręs per trumpą laiką. Trejų metų jo brolis, susirgęs kartu su įpėdiniu, ilgai kovojo su mirtimi ir buvo laikomas beviltišku. Sako, kad karaliaus įsakymu buvo surasti kažkokie priešnuodžiai ir vaikas išgyveno.

Matematika – tikslusis mokslas. Istorija jai irgi nenusileidžia. Kad išspręstume matematikos uždavinį, mums pateikia tikslūs duomenis, kitaip juk nieko nesigaus. Istorijos atveju mes gauname apdorotus perpasakojimus ir neturime svarbiausių duomenų. Ar buvo karaliaus artimieji nunuodyti? Kad atsakytume į šį klausimą, reikia žinoti, kiek tarnų tais laikais „atsitiktinai“ iškrito pro langą, netikėtai išėjo iš darbo ar paskendo artimiausiame tvenkinyje. Kiek virėjų buvo pakarta ar mirė pačiame jėgų žydėjime savo koviniuose postuose. Kas iš dvariškių netikėtai išsprendė visas savo finansines problemas nesuprantamu būdu. Kiek rūmų medikų paspringo pietaudami mėsos gabalu ar sušalo miške, atsitiktinai nukritę nuo arklio. Reikia žinoti, ar karaliaus rūmuose mirė dar kas nors, ar epidemija visą laiką „apsiribodavo“ tik sosto įpėdiniais. Tačiau tokių duomenų mes neturime.

Kaip jūs elgtumėtės būdami karaliumi, kurio įpėdiniai pradėjo vienas po kito mirti? Taptumėte sukalbamesnis derybose? Klausimas sudėtingas ir kiekvienas į jį atsakytų savaip. Karalius leidosi į derybas. 1713 metais buvo sudaryta Utrechto taika, kuri pavertė niekais 11 metų trukusias prancūzų kovas. Ir tada prancūzų sosto įpėdiniai mirti nustojo. Įpėdiniu tapo penkiametis mažylis, karaliaus proanūkis, būsimasis Liudvikas XV. Vaikas įpėdinis, karaliaujant 74 metų amžiaus karaliui, kuris galėjo bet kuriuo momentu mirti nuo senatvės. Numirs karalius – kas padės, kas apsaugos vaikutį? Prancūzija būtų atsidūrusi labai pažeidžiamoje situacijoje, jeigu ne gražuolis 28 metų Berio hercogas, antrasis Liudviko XIV anūkas, įpėdinio dėdė. Nukaršęs karalius perdavė jam atsakomybę už šalies ir mažamečio karaliaus likimą. Berio hercogas irgi netrukus mirė. Gavo traumą medžioklėje, stipriai atsitrenkęs į balną. Paprastai rašoma, kad nukrito nuo arklio ir užsimušė, nusilaužė sau sprandą ar stuburą, bet taip nėra. Berio hercogas mirė 1714 gegužės 4 po keturias dienas trukusios ligos. Dabar rašoma, kad mirties priežastis – „vidinės traumos po kritimo nuo arklio“. Ar galėjo taip atsitikti? Žinoma, galėjo, jei dar vienas audringos politikos dalyvis tais laikais nebūtų analogiškai miręs, irgi po kritimo nuo arklio.

Po nelaimės su anūku, Liudvikas liovėsi domėjęsis gyvenimu. Būgštaudamas dėl naujų „atsitiktinumų“, jis netgi pakeitė įstatymus. Iki to laiko sostą paveldėti galėjo tik karalienės pagimdyti vaikai. Liudvikas turėjo keletą nesantuokinių vaikų. Jis įteisino juos ir pastatė rūmų hierarchijos eilėje po teisėtų princų. Dar po poros mėnesių Karalius Saulė specialiai nustatė tokią tvarką: nutrūkus teisėtai giminei, sostą

gali paveldėti naujieji princai. Jis žinojo, kad naikina jo giminę ir suprato: mirčių virtinė nėra atsitiktinė ir ji gali būti pratęsta.

1715 metais karalius mirė. Atrodytų, viskas, nemaloni istorija pasibaigė. Tačiau iš tikrųjų ji tiktai prasidėjo. Nepraėjo nė metų, kaip Anglijos Banko akcininkai įsitikino savo būgštavimų pagrįstumu. Jų išradimą buvo pamėginta išūliai pavogti. Nukopijuoti, kaip šiandien miklūs kinų gamintojai kopijuoja žinomų markių automobilių išvaizdą. Išsaugoti „pinigų spaustuvės“ paslaptį buvo neįmanoma. Pranašumai ir genialus paprastumas buvo akivaizdūs. Vietoje sudėtingos aukso ir sidabro gavybos procedūros – paprasčiausias pinigų spausdinimo procesas. Prancūzija, pralaimėjusi kare dėl „kredito trūkumo“, nutarė susikurti nuosavą „pinigų spaustuvę“. 1716 metais škotas Džonas Lou gavo patentą atidaryti privačiam bankui su teise leisti į metalus keičiamus banko bilietus.

Prancūzų karalius Liudvikas XV tuo metu buvo dar mažas ir, suprantama, finansiniai reikalai jo nedomino. Užtat regentas Pilypas, Orleano hercogas, su džiaugsmu griebėsi šios nuostabios idėjos. Jis paliepė, kad banko bilietus priimtų kaip mokesčius drauge su auksinėmis monetomis. 1718 Lou bankas buvo pervadintas Valstybiniu banku, nors tai iš esmės buvo tokia pati „bendra įmonė“, kurioje dalis tarpusavyje pasiskirstė gudrūs bankininkai ir karaliaus valdžia. Dabar karinis ir diplomatinis anglų-prancūzų rungtyniavimas ėgavo dar ir slaptą finansinį pobūdį. Dvi bankininkų grupės, susitelkusios po dviem skirtingais valstybiniais „stogais“, susikovė tarpusavyje dėl teisės nekontroliuojamai spausdinti nepadengtus pinigus. Ir tuo pačiu užgrobti valdžią pasaulyje.

Bet mes truputį nukrypome. Grįžkime prie angliškos popierinių pinigų idėjos „klonavimo“. Spartaus britų suklestėjimo istorija pradėjo kartotis Prancūzijoje. Nieko keisto tame nėra – jūsų asmeninė ekonomika irgi akimirksniu suklestės, jeigu rasite gatvėje lagaminą pinigų. Valstybinis Prancūzijos bankas buvo labai sėkmingas. Džonas Lou tarsį gerasis burtininkas iškart išsprendė visas karaliaus valdžios finansines problemas. Jis netgi suteikia vyriausybei 100 mln livrų paskolą su 3% metinėmis palūkanomis. Palyginimui: kai mirė Karalius Saulė, izde surasta viso labo 700 000 livrų. O 1716 metų pabaigoje, kaip Dž. Lou įjungė savo „pinigų spaustuvę“, biudžeto deficitas pasiekė 140 mln livrų. Ir dabar Prancūzija galėjo tęsti pasaulinę ekspansiją, nes pas ją atsirado pinigų.

Prancūzai nukopijavo ne tik svarbiausius angliškos sistemos momentus, bet ir detales. Valdžia duoda Džonui Lou išpirkti aukso kasyklas Luizianoje ir visą užjūrio prekybą. Visu tuo užsiimti turėjo Indijos kompanija, visiškai britų Ost Indijos kompanijos analogas. Naujos įmonės akcijos iš pradžių parduodamos visiems norintiems, o paskui tiktai tiems, kurie atsiskaito banko bilietais, o šiuos galima gauti tik iškeitus auksines monetas. Tai virto varžybomis, kas greičiau atsikratys savo auksu. Tačiau sėkmė truks neilgai, tiesiog stebėtinai neilgai. Prancūzų imperijos plėtimo kreditinis piniginis verslas bus sunaikintas vos per kelis mėnesius.

Štai chronologija, atspindinti Anglijos Banko dublerio prancūzų žemėje suklestėjimo ir žaibiško žlugimo istoriją. 1720 sausio mėnesį bankininkas Džonas Lou tampa generaliniu Prancūzijos finansų kontrolieriumi, juk ką tik jo vadovaujamas Prancūzijos Bankas paskolino valstybei 100 mln livrų. Ir tuo momentu įvyksta kažkas keisto. „Neįtikėtinai sparčiai paplinta nerimastingi gandai ir visą Paryžių apima panika“ – rašo prancūzų rašytojas Gi Bretonas knygoje „Meilės ir Prancūzijos istorija“. Ir jau 1720 metų pradžioje prasidėjo masinis norinčių popierinius banko bilietus pakeisti monetomis antplūdis. Keitimas iš pradžių buvo sulėtintas, o paskui apskritai pristabdytas. Tai atsitiko 1720 vasarį-kovą.

Dėl įvykių senumo, sunku atsekti, kaip buvo organizuota „indėlininkų panika“, bet, manau, technologija nesiskyrė nuo šiuolaikinės. Atkreipkite dėmesį, kad tai nutiko po 3 Valstybinio Prancūzijos banko darbo metų. Vadinasi, iš pradžių jo reikalai buvo puikūs. Ir staiga viskas smuko žemyn – po „rekordinės“ 100 mln livrų paskolos, gautos Vyriausybės. Atsitiktinumas? Patys spręskite – smūgis buvo smogtas staigiai ir negailestingai. Bankas, išleidęs 3 mlrd popierinių pinigų, kurie buvo padengti 700 mln monetų, tapo nemokus. Tačiau prancūzų vyriausybė nenorėjo pasiduoti be kovos ir rado labai „originalią“ išeitį. Jei žmonės nenori naudotis popieriniais banknotais, o renkasi monetas,

vadinasį reikia uždrausti monetų apyvartą. 1720 metų kovo 11 dienos dekretu paskelbtas draudimas nuo gegužės 1-osios naudoti monetas. Aptiktas pas ką nors monetas privaloma konfiskuoti.

Nesunku įsivaizduoti, kokią reakciją paskatino šitas sprendimas. Po tokio dekreto popierinių bilietų populiarumas galutinai žlugo, kaip ir karaliaus valdžios populiarumas. Visi ėmė vaikytis uždraustų monetų ir vengti asignacijų. Ir tai labai greitai baigėsi katastrofa. Kitu dekretu, paskelbtu 1720 gegužės 22 dieną buvo paskelbta apie banko bilietų nominalios vertės sumažinimą 2 kartus. Kitaip sakant, tie, kurie laikėsi įstatymo ir naudojo popieriniais banknotais, iškart tapo dvigubai skurdesni. Vėliau, 1720 metų spalio 10 buvo paskelbtas trečias dekretas dėl bilietų apyvartos panaikinimo po 1720 lapkričio 1 dienos. Smulkius bilietus buvo paliepta pakeisti į valstybės obligacijas sumažinant jų vertę dar du kartus.

Šitaip buvo atliktas dvigubas įstatymams paklusnių piliečių apiplėšimas. Suprantama, kad karališkoji vyriausybė, padariusi šalyje tokius triukus, tapo labai nepopuliari. Būtent tais laikais ir buvo sukurtas tas neapykantos prancūzų monarchijai užtaisas, kuris 1789 metais atves į revoliuciją ir sudaužys į šipulius karaliaus valdžią. 1720 lapkritį Valstybės Bankas bankrutavo, o jo įkūrėjas po mėnesio buvo priverstas sprukti iš Prancūzijos. Įdomu – KUR? Tai daug ką paaiškintų.

Tolimesnis prancūziškos „pinigų spaustuvės“ įkūrėjo likimas man nežinomas. Užtat žinomas Anglijos banko įkūrėjo likimas. Kaip pamenate, Vilhelmas II Oranietis, britų karalius, susitarė su bankininkais. Ir sutarties nelaužė. Galbūt dėl to, kad labai laiku numirė. 1702 kovo mėnesį jis mirė Kensingtono rūmuose nuo... (vėl?) kritimo nuo arklio pasekmių. Ar galėjo taip nutikti? Galėjo. Įtarimą kelia tik du faktai: analogiška Berio hercogo mirtis ir oficialiai paskelbta karaliaus mirties priežastis. Nuo ko konkrečiai jis mirė? Vilhelmas mirė nuo plaučių uždegimo, kuris komplikavosi po peties lūžio. Kurį, savo ruožtu, susilaužė, nukritęs nuo arklio. Kas galėtų pagalvoti, kad plaučių uždegimai prasideda nuo kaulų lūžių? Koks ryšys tarp lūžio ir plaučių uždegimo? Sutikite, visa tai yra nepaprastai įdomu. Ir įtartina.

Kokio nors dalyko pradininkas reikalingas kaip simbolis. Juk būtent šis karalius pasirašė visus bankininkams reikalingus įstatymus, jis davė viską, ką galėjo ir ko jiems reikėjo tuo laikotarpiu. Kiti karaliai gaus sistemą jau kaip duotybę. O savo susitarimų paslaptį Oranietis nusineš į kapus ir griežtai žvelgs į savo įpėdinius iš paradinio portreto. Anglijos Bankams naujiems monarchams taps duotybe. Priesaku ir palikimu. Nekeičiamu protėvio sprendimu.

Laikas būtų pagalvoti apie sekančius žingsnius kelyje į pasaulinę hegemoniją. Būdas tam padaryti visuomet tas pats – karas. Bankininkų vadovaujamas britų elitas pridės į pasaulinę geopolitikos taupyklę dar vieną būdą – specialiąsias operacijas. Ir viena, ir kita gausiai „tepama“ pinigais, juolab, kad dabar jie atsiranda iš niekur. Karas dėl Ispanijos įpėdinystės – tai pradžia labai ilgo „pinigų spaustuvės“ kelio link 1944 liepos mėnesio rytmečio Breton Vudse, kai svaras perleido pirmenybę doleriui. Atėjo laikas keisti dislokacijos vietą ir „pinigų spaustuvė“ persikėlė už okeano, kur jai bus saugiau.

Bet prieš tai dar bus I Pasaulinis karas, kuris sunaikins auksinį rublį ir auksinę vokiečių markę. Nueis į nebūtį Austro-Vengrijos ir Osmanų imperijos valiutos. Iki pasaulinio įsiviešpatavimo liks tik vienas žingsnis, tik vienas pasaulinis karas. Ir II Pasaulinio karo scenarijus, kuris buvo rašomas Londone, šiek tiek skirsis nuo realių įvykių.

Ir svarbiausia taisyklė yra ta, kad taisyklių nėra.